

Procjena socioemocionalnog razvoja dojenčadi u Primorsko-goranskoj županiji

Sandra Bošković, Andrica Lekić, Hrvoje Vlahović*

Cilj: Važnost istraživanja socioemocionalnog razvoja djeteta ogleda se u prevenciji rizika odstupanja u socioemocionalnom razvoju s ciljem rane intervencije u radu s djecom koja odstupaju od urednog razvoja ili pripadaju skupini djece s neurorizikom. Cilj rada bio je utvrditi valjanost i pouzdanost skale socioemocionalne procjene u svrhu standardizacije mjernog instrumenta u Republici Hrvatskoj i utvrditi stupanj socioemocionalnog razvoja dojenčadi s ciljem utvrđivanja eventualnih odstupanja od urednog razvoja i faktora koji utječu na socioemocionalni razvoj.

Metode: U istraživanju se primjenjivala skala socioemocionalne procjene kao mjerni instrument za procjenu socioemocionalnog razvoja dojenčeta od 2-18 mjeseci kao instrument ranog prepoznavanja odstupanja u razvoju. U ispitivanju je sudjelovalo 63 roditelja s područja Primorsko-goranske županije.

Rezultati: Psihometrijske karakteristike socioemocionalne skale pokazale su da je instrument pouzdan za procjenu socioemocionalnog razvoja s Cronbach $\alpha=0,92$. Faktorskom analizom je ispitana valjanost. Ne postoje statistički značajne razlike u socioemocionalnom razvoju djece s obzirom na porođajnu masu, tip trudnoće, vrijeme i tip poroda i stanje djeteta, što pokazuje da su roditelji djece osigurali sve preduvjete poticanja urednog socioemocionalnog razvoja bez obzira na eventualne faktore rizika.

Zaključak: Kroz dobivene rezultate vidljivo je da upitnik za procjenu socioemocionalnog razvoja u ovom istraživanju valjan i pouzdan te da je pogodan za postupak standardizacije u Hrvatskoj. Istraživanja su jasno pokazala važnost rane procjene socioemocionalnog razvoja djeteta s ciljem rane intervencije u prevenciji odstupanja u razvoju. Važnost standardizacije upitnika osigurava njegovu primjenu u radu patronažnih sestara koje provode procjenu zdravstvenog stanja i razvoja dojenčeta u sklopu sveobuhvatne patronažne skrbi za dojenče.

Ključne riječi: DOJENČE; UPITNIK; ISTRAŽIVANJE U ZAJEDNICI; RAZVOJ DJETETA

UVOD

Razvoj djeteta u prvim godinama života izrazito je brz i bogat. Osim motoričkom i govorno-jezičnom razvoju, posebna pozornost pridaje se socioemocionalnom razvoju djeteta (1). Razvoj svakog djeteta započinje intrauterino, a nastavlja se nakon rođenja kroz tjelesni, motorički, emocionalni i socijalni razvoj. Istraživanja su pokazala da događaji iz prvih godina djetetova života snažno utječu na kasniji razvoj osobe, što potvrđuju i psihološke teorije – psihoanalitička teorija ličnosti i teorija objektnih odnosa (2). Iz tog razloga, važno je pratiti psihološki razvoj čovjeka, od začeca pa do smrti, što je područje bavljenja razvojne psihologije (3). Adekvatnim socioemocionalnim razvojem oblikuje se dje-

tetova osobnost i priprema ga se da na zadovoljavajući način odgovara na svakodnevne situacije u životu. Razdoblje od rođenja djeteta do treće godine njegova života izuzetno je važno za razvoj, što potvrđuju brojna znanstvena istraživanja (4). U prvim godinama života počinju se razvijati sve djetetove sposobnosti, mišljenja, emocije i govor, a najspособniji za razvoj je mozak. To razdoblje očituje se upravo najintenzivnijom plastičnošću mozga tj. najaktivnijem stvaranju neuronskih veza (4). Važan zadatak neuralnog razvoja

* Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci

Adresa za dopisivanje:

Dr. sc. Andrica Lekić, prof.; Viktora Cara Emina 5, Rijeka;
e-mail: andrica.lekic@uniri.hr

je umrežavanje neurona koje pri rođenju iznosi tek četvrtinu, a tijekom prve tri godine doseže do 90% konačnog stupnja umreženosti (5). U tom periodu svaki dan djetetovog života predstavlja razvojni korak. Djeca se razvijaju od potpuno ovisne novorođenčadi do neovisnih, komunikativnih pojedinaca koji stječu vlastite vještine. Možemo reći da je to najosjetljivije razdoblje u životu djeteta, kada su njihov mozak i ponašanje najosjetljiviji na promjene u okolini (4). Socioemocionalni razvoj je proces kroz koji djeca i odrasli stječu i primjenjuju znanja, stavove i vještine koje su neophodne za razumijevanje i upravljanje vlastitim emocijama i ponašanjem (6). Socioemocionalni razvoj uključuje razvoj afektivnih, kognitivnih i ponašajnih kompetencija na širokim područjima funkcioniranja osobe. Već od malih nogu djeca se razlikuju u načinu doživljavanja određene emocije i određene situacije. Kako će pojedino dijete reagirati u određenoj situaciji ovisi o tome kako će istu doživjeti, o ponašanjima i postupcima koji se događaju u njegovoj okolini, te o nasljednim karakteristikama temperamenta. Djeca od rođenja u interakciji s okolinom u kojoj se nalaze pokazuju svoje osjećaje te uče kako prepoznati i kontrolirati emocije. Pozitivne emocije kao što su sreća i iznenađenje te negativne emocije, poput ljutnje, tuge i straha, smatraju se osnovnim emocijama i mogu se prepoznati vrlo rano u djetinjstvu (7). Dječje razumijevanje emocija ima važnu ulogu u ophođenju s vlastitim osjećajima i u interpersonalnim odnosima s drugima iz okoline te je povezano s dječjim izražavanjem emocija, psihosocijalnim vještinama, te prosocijalnim i agresivnim ponašanjem (8). Nadalje, dječje razumijevanje emocija vrlo je povezano sa socijalnom kompetencijom i pozitivnim odnosima s prijateljima kao važnim odrednicama psihosocijalne prilagodbe. Djeca s poremećajima u ponašanju u predškolsko doba pokazuju manje sposobnosti razumijevanja emocija (9).

Poznavajući razvojne faze djeteta lakše će se prepoznati odstupanja od urednog razvoja i moći će se pravovremeno reagirati – preventivno kroz ranu dijagnostiku, rehabilitaciju i rehabilitaciju i poticanje stjecanja vještina sukladnih kronološkoj dobi (1). Značajnu ulogu u ranom prepoznavanju razvoja djeteta i eventualnih odstupanja u razvoju imaju patronažne sestre kao dio tima koji prate razvoj djeteta odmah po rođenju te svojim znanjem i kompetencijama mogu kao stručne osobe zadužene za kućne posjete promatrati, unapređivati i pratiti razvoj djeteta tako da u obzir budu uzete posebne okolnosti i potrebe djeteta i obitelji.

Ovo je aktivnost koja se odvija prilikom svakog posjeta kojim se prati opći napredak djeteta, kao i posebna područja razvoja, npr. gruba i fina motorika, kognitivne sposobnosti, jezične i socioemocionalne sposobnosti, kao i sposobnost samoregulacije. Prekretnice u razvoju, u korištenju standardiziranih mjernih instrumenata, mogu stručnoj oso-

bi zaduženoj za kućne posjete poslužiti kao alat za uočavanje odstupanja u razvoju u odnosu na većinu djece (10).

Socioemocionalni razvoj u dobi do 1 godine

Dijete vrlo rano počinje pokazivati razvoj socioemocionalnih vještina. Iako je svako dijete jedinstveno za sebe, ove vještine moguće je pratiti u istim ili sličnim vremenskim razmacima. U prvoj godini života djeteta razvijaju se primarne emocije i dijete je potpuno ovisno o roditeljima i zadovoljavanje svih potreba može postići jedino uz pomoć druge osobe (1). Po rođenju, prvi kontakt ima s majkom i još od intrauterinog razvoja vezan je za nju, te mu je ona posebna i nezamjenjiva. Druga osoba najčešće je otac i on zajedno s majkom pruža sigurno utočište i zaštitu djetetu. Povezanost s roditeljima je temelj djetetovog odnosa prema sebi, vršnjacima, razvoju socioemocionalnih vještina i povjerenja u odnosu s drugima (2, 11). U ovoj dobi, djetetu je potrebno pružiti pažnju i puno ljubavi kako bi se osjećalo sigurno i zaštićeno. U kontekstu ovog istraživanja, važnost istraživanja socioemocionalnog razvoja ogleda se u smanjivanju rizika neprepoznavanja odstupanja u socioemocionalnom razvoju s ciljem rane intervencije u radu s djecom koja odstupaju od urednog razvoja ili pripadaju skupini djece s neurorizikom. Za potrebe istraživanja, potrebno je razlikovati pojam ranog razvoja i ranog prepoznavanja eventualnih odstupanja od urednog razvoja koji mogu utjecati na socioemocionalni razvoj, a time i cjelokupan razvoj djeteta.

ISPITANICI I METODE

Cilj ovog pilot istraživanja je bio utvrditi valjanost i pouzdanost eng. *Social-Emotional Assessment/Evaluation* (Socioemocionalna procjena/evaluacija) skale (SEAM) u svrhu pripreme skale za hrvatsku adaptaciju i standardizaciju mjernog instrumenta u Republici Hrvatskoj. Korištenjem SEAM skale utvrditi stupanj socioemocionalnog razvoja dojenčadi u Primorsko goranskoj županiji (PGŽ) s ciljem utvrđivanja eventualnih odstupanja od urednog razvoja i faktora koji utječu na socioemocionalni razvoj.

U ispitivanju je sudjelovalo 63 ispitanika, odnosno njihovih roditelja, s područja Primorsko-goranske županije. Sam postupak ispitivanja provodile su patronažne sestre Doma zdravlja Primorsko-goranske županije u sklopu svojih redovitih kućnih posjeta obitelji dojenčeta prema svom području nadležnosti (16). Nakon odobrenja Etičkog povjerenstva Doma zdravlja PGŽ istraživanje je provedeno u Primorsko goranskoj županiji u periodu od 12. mjeseca 2020. do 1. srpnja 2021. Patronažne sestre uključene u istraživanje pripremljene su i educirane o načinu provođenja ispitivanja. Od ispitanika (roditelja/skrbnika) zatražena je potpisana suglasnost za sudjelovanje. Pisanim putem ispitanicima je

objašnjen cilj i svrha pilot istraživanja te im je naglašeno da je istraživanje anonimno i dobrovoljno, a ako žele odustati, to mogu učiniti u bilo kojem trenutku. U uputama je bio naveden i kontakt mail i telefonski broj za bilo kakva pitanja ili nejasnoće. Sudjelovanje u istraživanju je bilo u potpunosti dobrovoljno i anonimno i s njima se postupalo u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka (eng. *General Data Protection Regulation, GDPR*).

SEAM upitnik

U istraživanju je primijenjen mjerni instrument SEAM skala za procjenu socioemocionalnog razvoja dojenčeta (od 2 do 18 mjeseci) kao instrument ranog prepoznavanja odstupanja u razvoju. SEAM™ je funkcionalno sredstvo za procjenu i praćenje socioemocionalnog razvoja dojenčeta, male djece i djece predškolske dobi. Osmišljen je od strane stručnjaka za praćenje razvoja djece Sveučilišta Oregon, Eugene, Sjedinjene Američke Države – *Jane Squires, Ph.D., Diane Bricker, Ph.D., Misti Waddell, M.S., Kristin Funk, M.A., LCSW, Jantina Clifforf, Ph.D. i Robert Hoselton, B.S.* SEAM procjena djeteta je upitnik koji sadrži deset mjerila s odgovarajućim stavkama ponašanja koje se ocjenjuju. Mogu ga popuniti roditelj/skrbnik samostalno ili kroz intervju uz pomoć pružatelja zdravstvene usluge (14). Mjerila predstavljaju socioemocionalne vještine koje su djeci potrebne kako bi zadovoljila vlastite potrebe, razvila osjećaj svjesnosti, uspješno sudjelovala u nizu aktivnosti u kući i zajednici, kontrolirala vlastite emocije i uključivala se u pozitivne interakcije s vršnjacima, obitelji i ostalim odraslim osobama. SEAM alat uključuje procjenu tri različita intervala djeteta. Procjenu „dojenčadi“ od 2 do 18 mjeseci (Prilog A), „male djece“ od 18 do 36 mjeseci i „djece predškolske dobi“ od 36 do 66 mjeseci. SEAM procjena djeteta može se procjenjivati prema kronološkoj dobi jer sadrži dobne okvire za primjere i mogu ga koristiti samo stručne osobe kako bi se obitelj usredotočila na ponašanja i razvojne vještine, te smanjio utjecaj na odgovore (11, 12). Svi intervali opisuju razvojne komponente djeteta, što je vidljivo u rasponu razvojnih komponenti (od 2. do 18. mjeseca), a ne njihovu kronološku dob, zato što djeca s teškoćama u razvoju mogu značajno odstupati između njihove kronološke dobi i razvojnih vještina, posebno kod djece s motoričkim poremećajima, intelektualnim teškoćama, kao i prijevremeno rođena djeca koja zbog odstupanja urednog razvoja mogu imati i odstupanje u socioemocionalnom razvoju. Iz tog se razloga kod djece s teškoćama u razvoju može se primjenjivati bilo koji interval, ne nužno onaj prema kronološkoj dobi djeteta i koristi ga samo stručnjak.

SEAM alat se sastoji od 35 pitanja koja su svrstana u deset mjerila. U svakom pitanju su ponuđena četiri odgovora (vrlo istinito, malo istinito, rijetko istinito i netočno) koja se različito

to boduju. Bodovi su za vrlo istinito 3, malo istinito 2, rijetko istinito 1 i netočno 0. S obzirom da SEAM skala nije primjenjivana u Hrvatskoj, u sklopu ovog istraživanja je dvostruko prevedena s engleskog jezika na hrvatski i obrnuto, i provjerenjena od strane stručne i lektorske profesije sukladno uputama pripreme skale za validaciju i standardizaciju od strane autora (12).

Statistička analiza

Statistička obrada podataka je provedena uz pomoć statističkog programa *Statistica* 14.1.0.8 (TIBCO, Cloud Software Group Inc.).

Procjena pouzdanosti skale je učinjena izračunom Cronbach alpha koeficijenta. Izračun koeficijenta korelacije pojedine čestice s ukupnim uratkom (item-total. correl.) korišten je u ocjeni kvalitete pitanja (koeficijent $\geq 0,40$ Vrlo dobro pitanje 0,3 – 0,39 Dobro pitanje 0,2 – 0,29 Slabo pitanje $\leq 0,2$ Loše pitanje) kako bi se iz upitnika izbacila loša pitanja.

Za određivanje valjanosti korištena je eksploratorna faktor-ska analiza (EFA), metoda analize glavnih komponenta (PCA) s Varimax rotacijom. Broj faktora određen je na temelju rezultata Cattellova scree-testa te uporabom Guttman-Keisero-va kriterija. Guttman-Keisero-va kriterij za redukciju faktora uzima u obzir vlastite vrijednosti veće od 1.

Najprije je ispitana normalnost dobivenih bodova po mjerilima uz pomoć Kolmogorov-Smirnovljevog testa. Kako se podaci nisu raspoređivali u skladu s normalnom raspodjelom, koristili smo neparametrijski Mann-Whitney U test za testiranje razlike kod dva nezavisna uzoraka. Ukoliko se radilo o porođajnoj masi dojenčeta koju smo rasporedili u tri skupine, napravili smo Kruskal-Wallis ANOVA test. Neparametrijski testovi su korišteni i jer se radi o malom broju ispitnika u nekim uzorcima.

Statistička značajnost procjenjivala se na razini $p \leq 0,05$, tj. uz 95%-tne granice pouzdanosti.

REZULTATI

Od 63 ispitana roditelja 96,8% žive zajedno, njih 50 (79,4%) u vlastitom stanu ili kući. U 74,6% kućanstava majka i otac čine ostatak obitelji. Najveći postotak majki (39,7%) kao i očeva (58,7%) imao je srednju stručnu spremu. Prosječna dob majki iznosila je 34,2, a očeva 37,2 godine. Srednja porođajna masa djece je iznosila 3464,9 g sa standardnom devijacijom (SD) 508,8 g, dok je duljina u prosjeku 50,7 cm (SD=2,1 cm). Apgar indeks ispitivane skupine iznosio je 9,85 (SD=0,42). Ostali opći podaci se nalaze u Tablici 1.

U pregledu čestica SEAM skale ustanovljeno je da su svi ispitnici odgovorili na pitanje „Beba pokazuje interes za Vas ili

TABLICA 1. Podaci o dojenčetu

		N	%
Dijete po redu	prvo	36	57,1
	drugo	16	25,4
	ostalo	11	17,5
Broj djece u obitelji	jedno	37	58,7
	dvoje	21	33,3
	više	5	7,9
Trudnoća po redu	prva	29	46
	druga	25	39,7
	tri i više	9	14,3
Trudnoća	uredna	54	85,7
	rizična	9	14,3
Mjesec poroda	osmi	2	3,2
	deveti	57	82,5
	deseti	4	6,3
Porod	uredan	45	71,4
	carski rez	16	25,4
	težak	1	1,6
	vakuum	1	1,6
Stanje djeteta	uredno	58	92,1
	žutica	4	6,3
	plodna voda	1	1,6

ostale članove obitelji" (1.1) i „Beba vam se smješka" (2.1) vrlo je istinito. Ove dvije čestice nisu diskriminativne pa ih odbacujemo kao i pitanja „Beba gleda u ili prema zvukovima i vizualnim podražajima" (5.1), Beba redovito urinira i ima stolicu (10.1) i Beba zaspi uz nekoliko poteškoća (10.3) jer je koeficijent korelacije pojedine čestice s ukupnim uratkom bio manji od 0,2 te nam ta pitanja spadaju u „loša" pitanja koja je preporučeno izbaciti (17). Nakon što su isključene i ove dvije čestice dobiven je koeficijent α koji iznosi 0,92, što spada u odličnu pouzdanost upitnika, odnosno, primijenjeni upitnik pokazao se kao pouzdani instrument za procjenu i praćenje djeteta u dobi od 2 do 18 mjeseci.

Kod određivanja valjanosti u EFA u skladu s Guttman-Keislerovim kriterijem smo reducirali na četiri faktora. Vlastite vrijednosti danih faktora su iznosile 33,8%, 11,7%, 7,31% i 6,71%. U tom slučaju zbroj svojstvenih vrijednosti iznosi 59,6% i objašnjava postotak varijance koji postizemo s ovih četiri faktora. Za svaki faktor smo uključili čestice s minimalnom vrijednosti faktorskih koeficijenata (opterećenje, λ) od 0,5 jer se ovakva opterećenja smatraju značajnim. Pitanja 4.1., 6.2., 7.1. i 7.2. imaju vrijednosti faktorskih koeficijenata manje od 0,5 pa smo ih eliminirali iz upitnika. U prvi faktor je uključeno 8 čestica, u drugi 9, u treći 6 i u četvrti 3. Pouzdanost faktora 3 (Emocionalna samoregulacija djeteta) i 4 (Ostvarivanje odnosa) iznosi 0,70, što spada u prihvatljivu,

TABLICA 2. Rezultati faktorske analize

Faktor 1. Igra i međusobni odnos ($\alpha_1=0,86$) Vlastite vrijednosti = 33,8% varijance	λ
2.3. Beba se smješka i smije na prizore i zvukove	0,64
4.4. Beba reagira na tuđu uznemirenost tražeći utjehu za sebe.	0,63
5.4. Beba dijeli s Vama pozornost i događaje.	0,77
6.4. Beba puže ili hoda na maloj udaljenosti od vas.	0,71
7.3. Beba prepoznaje svoje ime.	0,50
8.2. Beba sudjeluje u motornim aktivnostima par minuta i dulje.	0,60
8.3. Beba gleda u knjige ili slike par minuta ili dulje.	0,72
10.4. Beba konzumira raznovrsnu prehranu primjerenu dobi.	0,67
Faktor 2. Komunikacija ($\alpha_2=0,88$) Vlastite vrijednosti = 11,7% varijance	λ
2.2. Beba se smješka poznatim ljudima	0,79
3.2. Beba reagira na Vaše umirivanje kada se uznemiri.	0,88
3.3. Beba je sposobna sama sebe smiriti kad je uznemirena.	0,52
4.2. Beba gleda i primjećuje Vas i ostale članove obitelji.	0,67
4.3. Beba gleda i uočava tuđe emocionalne reakcije.	0,65
5.2. Beba ostvaruje kontakt očima s Vama i drugima.	0,91
5.3. Beba se usredotočuje na događaje koje joj pokazujete Vi ili drugi.	0,63
6.3. Beba istražuje okolinu.	0,56
8.1. Beba sudjeluje u jednostavnoj rutini i igri s vama.	0,55
Faktor 3. Emocionalna samoregulacija djeteta ($\alpha_3=0,70$) Vlastite vrijednosti = 7,31% varijance	λ
1.2. Beba Vam daje do znanja ako treba pomoć ili utjehu.	0,79
1.3. Beba reagira na Vas ili ostale članove obitelji.	0,51
1.4. Beba pokreće i sudjeluje u komunikaciji.	0,60
3.1. Beba se uspijeva smiriti nakon uzbuđljive aktivnosti.	0,56
9.2. Beba slijedi jednostavnu rutinu uz vašu pomoć.	0,56
10.2. Beba jede i uredno dobiva na težini.	0,74
Faktor 4. Ostvarivanje odnosa ($\alpha_4=0,70$) Vlastite vrijednosti = 6,71% varijance	λ
6.1. Beba istražuje ruke i noge.	0,62
9.1. Beba otvara usta za hranu.	0,72
9.3. Beba surađuje kod promjene pelene i presvlačenja.	0,76

odnosno faktor 1 (Igra i međusobni odnos) i 2 (Komunikacija) u dobru pouzdanost. Detaljni podaci su navedeni u Tablici 2.

Naš SEAM upitnik je ostao sa 26 čestica koje su korištene u daljnjem istraživanju. Zbrojeni su bodovi po pojedinom česticama, te su uspoređeni bodovi za porođajnu masu dojenčeta koja je svrstana u tri skupine (1600-2600; 2601-3500; i 3501-5000 grama).

Također je ispitana razlika kod skupine s urednom i rizičnom trudnoćom, te prijevremenog i redovnog, kao i urednog i potpomognutog poroda. Uzeli smo u obzir i uredno i rizično stanje djeteta i ispitali razlike u broju bodova. Rezultati

TABLICA 3. Testiranje razlike u bodovima za porođajnu masu, tip trudnoće, vrijeme poroda i stanje djeteta

	N	medijan	p
Porođajna masa (g)			
1600-2600	2	76,5	0,895
2601-3500	31	84	
3501-5000	30	83	
Trudnoća			
uredna	54	82	0,616
rizična	9	83	
Porod (vrijeme)			
prije	2	73,5	0,336
redovno	61	83	
Porod (tip)			
uredan	45	83	0,547
potpomognut	18	79	
Stanje djeteta			
uredno	58	83	0,899
rizično	5	84,5	

ispitivanja se nalaze u Tablici 3. Uz brojeve ispitanika po pojedinim skupinama (N) i srednje vrijednosti u Tablici 3. se nalaze razine statističke značajnosti (p) napisane na tri decimale. Prikazani rezultati pokazuju da ne postoje značajne razlike za cijeli SEAM alat.

RASPRAVA

U rodilištima Republike Hrvatske u 2021. g. je ukupno zabilježeno 36346 poroda s ukupno 36991 rođenih. Prema dobi majke najveći dio poroda, 34%, zabilježen je u dobnoj skupini roditelja 30 – 34 godine. Slijede porodi majki u dobi 25 – 29 godina u udjelu od 28%, 20% poroda je zabilježeno u dobnoj skupini 35 – 39 godina, a porodi u ostalim dobnim skupinama su zastupljeni u znatno manjim udjelima. Prema porodnoj masi kao jednom od pokazatelja perinatalne zaštite, ali i socijalno-gospodarskih prilika, Hrvatska se ne razlikuje od zapadnoeuropskih ni većine „posttranzicijskih“ zemalja. Prema podacima zadnjeg Euro-Peristat-Reporta za 2015. godinu Hrvatska pripada skupini europskih zemalja s nižim udjelom rođenih porodne mase < 2500 grama (raspon 4,2% – 10,6%). Najviše živorođenih je porodne mase 3000 – 3500 grama (13088, odnosno 35,5%) što potvrđuju i sociodemografski podaci ovog istraživanja, kao i da su većina novorođenčadi prva djeca u obitelji 36 (57,1%) iz uredne trudnoće, prve trudnoće po redu 29 (46%), uredne trudnoće 54 (85,6%), urednog poroda 45 (71%), urednog stanja djeteta 58 (92,1%) što je u skladu sa podacima zapadnoeuropskih zemalja (15).

Nakon što smo ispitali unutarnju koezistenciju instrumenta i izračunali Cronbach alpha koeficijent, isključili smo ukupno pet čestica i dobili koeficijent koji iznosi 0,92. što spada u odličnu pouzdanost upitnika.

Psihometrijske karakteristike pokazale su da je instrument valjan za procjenu i praćenje djeteta u dobi od 2 do 18 mjeseci za procjenu socioemocionalnog razvoja kada smo reducirali na četiri faktora: 1. Igra i međusobni odnos-koeficijent pouzdanosti-0,86, 2. Komunikacija- koeficijent pouzdanosti-0,88, 3. Emocionalna samoregulacija djeteta-koeficijent pouzdanosti-0,70, 4. Ostvarivanje odnosa-koeficijent pouzdanosti-0,70. *Sjoe i sur.* u istraživanju iz 2014.godine u Danskoj verziji SEAM upitnika također su dobili visoke koeficijente pouzdanosti – od 0,79 do 0,91 za dojenčad; 0,82 do 0,91 za malo dijete, i 0,90 do 0,94 za dijete predškolske dobi. Istraživanje je provedeno na velikom broju ispitanika – 9827 djece u dobi do šest godina, te se pouzdanost SEAM upitnika pokazala kao dobra do odlična za sve dobne skupine, uz iznimku za dojenčad čiji su koeficijenti ukazali na adekvatnu pouzdanost (18).

Istraživanja pouzdanosti SEAM skale pokazuju da je primjenjivana i u drugim zemljama kao i na različitoj populaciji djece te se pokazala kao značajan instrument u procjeni socioemocionalnog razvoja djeteta kao ključnog razvojnog zadatka u djetetovu životu (17, 18).

Socioemocionalni razvoj odvija se putem socioemocionalnog učenja započevši od najranijih dana djetetova života (19). Na djetetov uredan razvoj utječe rana emocionalna regulacija u kontekstu međusobne interakcije majke i djeteta (20), kao specifičnog oblika dijade što majci omogućuje da oblikuje razvoj emocionalne regulacije svog djeteta.

S obzirom na dobivene rezultate ovog istraživanja vidljivo je da su većina dojenčadi iz prvih trudnoća, 96,8% roditelja žive zajedno i to njih 50 (79,4%) u vlastitom stanu ili kući. U 74,6 % kućanstava majka i otac čine ostatak obitelji što osigurava preduvjete razvoja sposobnosti emocionalne regulacije koji su pod utjecajem interakcije s članovima obitelji, odnosno primarnim skrbnicima (21).

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da ne postoje statistički značajne razlike u socioemocionalnom razvoju s obzirom na tijek trudnoće, poroda, uredno i rizično stanje djeteta te se može zaključiti da su roditelji djece osigurali sve preduvjete urednog socioemocionalnog razvoja bez obzira na eventualne faktore rizika. Uspostavljanje sigurne privrženosti kroz igru, međusobni odnos i komunikaciju koju karakterizira odnos pun povjerenja, topline, zadovoljavanje djetetovih potreba, osjećaj zaštićenosti i sigurnosti, povezano je s razvojem samoregulacije djeteta, a time i optimalnog socioemocionalnog razvoja (20, 22).

Kako je broj ispitanika mali, za učiniti ispitivanje valjanosti faktorskom analizom dobiveni su rezultati koji su prihvatljivi ili čak dobri te očekujemo da sa većim brojem ispitanika dobjemo još bolje rezultate (23).

ZAKLJUČAK

U skladu s postavljenim ciljem istraživanja i dobivenih rezultata vidljivo je da SEAM upitnik za procjenu socioemocionalnog razvoja u ovom istraživanju valjan i pouzdan. Rezultati istraživanja su pokazali da djeca pokazuju optimalan socioemocionalni razvoj bez obzira na faktore rizika te da su roditelji osigurali sve preduvjete urednog socioemocionalnog razvoja. Primjena SEAM skale u ovom istraživanju pokazala se vrlo značajnom u procjeni socioemocionalnog razvoja djeteta u svrhu pripreme skale za hrvatsku adaptaciju i standardizaciju mjernog instrumenta u Republici Hrvatskoj kako bi se mogla implementirati i primjenjivati u radu patronažnih sestara u sklopu sveobuhvatne patronažne skrbi za dojenčice koje provode procjenu zdravstvenog stanja i razvoja dojenčeta (25, 26, 27).

LITERATURA

- Ban S, Raguž S, Prizmić A. Razvoj djeteta od rođenja do treće godine. Dobrovnik: Odsjek za poremećaje razvojne dobi, Odjel psihijatrija, OB Dubrovnik; 2011.
- Pernar M, Frančičković T. (ur.) Psihološki razvoj čovjeka. Rijeka: Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci; 2008.
- Krizmanić, M. (ur.) Temeljni psihologije. Jastrebarsko: Naklada Slap; 2001.
- Nelson, C. Neural plasticity and human development: the role of early experience in sculpting memory systems. *Developmental Science*. 2000;3(2):115-136.
- Miočić-Stošić A, Lončarić D. Rana stimulacija mozga i kognitivne sposobnosti djece predškolske dobi. *Dijete, vrtić, obitelj*. 2013. 70:28-30.
- Brajša-Žganec A. Dječji emocionalni i socijalni razvoj. U: Brajša-Žganec A. *Dijete i obitelj. Emocionalni i socijalni razvoj*, Jastrebarsko: Naklada Slap; 2003:15-26.
- LaFreniere PJ. *Emotional development: A biosocial perspective*. Belmont, CA, US: Wadsworth/Thomson Learning; 2000.
- Hughes C, Dunn J. Hedonism or empathy?: Hard-to-manage children's moral awareness and links with cognitive and maternal characteristics. *Br J Dev Psychol*. 2000;18:227-45.
- Dunn J, Cutting AL, Demetriou H. Moral sensibility, understanding others, and children's friendship interactions in the preschool period. *Br J Dev Psychol*. 2000;18:159-77.
- Stojkowska L, Pano G. The role of patronage nurse in education, care and treatment of woman after giving birth. *Knowledge International Journal*. 2018;28:637-642.
- Šušak, D. *Socijalne kompetencije (završni rad)*. Zagreb: Učiteljski fakultet, Odsjek za odgojiteljski studij; 2016.
- Squires J, Bricker D, Waddell M, Funk K, Clifford Hoselton R. *Social-Emotional Assessment/Evaluation Measure*. Research edition. Baltimore, Maryland: Paul H. Brookes; 2014.
- Starc B, Čudina-Obradović M, Pleša A, Profaca B, Leticia M. *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb. Golden marketing Tehnička knjiga; 2004.
- Child's Development at 2 Years. Healthvisitors. http://www.healthvisitors.com/parents/development_two_yrs.
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Porodi u Republici Hrvatskoj-izvješće za 2012. https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2022/07/Porodi_2021.pdf
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo. *Izvješće Euro-Peristat o perinatalnom zdravlju u Europi 2015.-2019. godine* <https://www.hzjz.hr/sluzba-javno-zdravstvo/izvjesce-euro-peristat-o-perinatalnom-zdravlju-u-europi-2015-2019-godine/>
- Cronbach LJ. Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*. 1951;16:297-334.
- Sjoe NM, Kiil A, Bleses D, Dybdal L, Kreiner S, Jensen P. Measurement properties of the SEAM questionnaire Using Rasch analysis on data from a representative Danish sample of 0- to 6-year-olds. *Journal of Psychoeducational Assessment*. 2017; 37(3):320-37.
- Squires JK, Bricker D, Waddell ML, Funk K, Clifford JR, Hoselton RM. *Social-Emotional Assessment/Evaluation Measure (SEAM™)*, research edition. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co; 2014.
- Weissberg RP, Durlak JA, Domitrovich CE, Gullotta TP. (Eds.). *Social and emotional learning: Past, present, and future*. In: Durlak JA, Domitrovich CE, Weissberg RP, Gullotta TP. (Eds.), *Handbook of social and emotional learning: Research and practice* The Guilford Press; 2015;3-19.
- Behrendt HF, Scharke W, Herpertz-Dahlmann B, Konrad K, Firk C. Like mother, like child? Maternal determinants of children's earlysocial-emotional development. *Inf Ment Health J*. 2019;40:65-304
- Eisenberg N, Spinrad T, Eggum ND. *Emotion-Related Self-Regulation and Its Relation to Children's Maladjustment Annual Review of Clinical Psychology*. 2010;6:495-525.
- Opić S. Neke dvojbe u primjeni faktorske analize u području istraživanja odgoja i obrazovanja. *Školski vjesnik*; 2012;61:481-96.
- Biringen Z, Derscheid D, Vliegen N, Closson L, Easterbrooks MA. Theoretical background, empirical research using the EA Scales, and clinical applications. *Dev Rev Develop Rev Emotion*. 2014;34:114-167.
- What do health visitors do, Careers in nursing. National Health Service careers. <http://www.nhs.uk/explore-by-career/nursing/careers-innursing/health-visiting/what-do-health-visitors-do>.
- Kanisek S, Barać I, Voloder V. Patronaža- jučer, danas, sutra. *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*. 2016;12:45.
- Ban I, Car-Čuljak I, Domitrović D, Sviben B, Tikvić M, Županić M. Smjernice za provođenje zdravstvene njege u patronažnoj djelatnosti. Zagreb. Hrvatska komora medicinskih sestara; 2013.

Privitak A.**SOCIOEMOCIONALNA PROCJENA DJETETA
DOJENČE – UPITNIK ZA DJECU U DOBI OD 2-18 MJESECI**

Socioemocionalna procjena djeteta (eng. *Social-Emotional Assessment / Evaluation Measure, SEAM*) je alat za procjenu i praćenje djeteta. Alat je osmišljen od strane stručnjaka za praćenje razvoja djece Sveučilišta Oregon, Eugene, Sjedinjene Američke Države – Jane Squires, Ph.D., Diane Bricker, Ph.D., Misti Waddell, MS., Kristin Funk MA, LCSW; Jantina Clifforf Ph.D. i Robert Holselton, BS. Razvijen je kako bi pomogao u ranom prepoznavanju socioemocionalnih poteškoća i poremećaja u ponašanju u prvim godinama života, identificirao određena područja potrebe djeteta i omogućio praćenje kroz izvjesno vrijeme. Alat se sastoji od dva dijela – procjene djeteta i procjene obitelji. Vremenski okvir za provedbu ovog alata po razvojnoj dobi djeteta je 15-30 minuta po jednom alatu, a 10-15 minuta za procjenu obitelji.

UPUTE:

Pred Vama se nalazi upitnik za procjenu djeteta u dobi od 2-18 mjeseci. Molimo Vas da pročitate svaku stavku SEAM upitnika i razmislite o ponašanju Vašeg djeteta prije nego li odaberete odgovor. Možda ćete trebati promotriti svoje dijete prije nego li odgovorite. Svaka stavka popraćeno je s nekoliko primjera kako bi Vam dali ideje o tome kako određeno ponašanje treba izgledati. Ta se ponašanja mogu prikazati na različite načine ovisno o dobi Vašeg djeteta, njegovoj razvojnoj fazi i očekivanju Vaše kulture i obitelji. Način na koji Vaše dijete pokazuje određeno ponašanje može biti ili ne mora biti ilustrirano primjerima. Ne očekujte da će sva djeca pokazivati svako ponašanje. Ponuđena su Vam četiri odgovora – VRLO ISTINITO, MALO ISTINITO, RIJETKO ISTINITO i NETOČNO.

PRIMJER:

Beba reagira na vas ili ostale osobe koje se o njoj brinu, potvrdite odgovor ispod

VRLO JE ISTINITO ako Vaša beba redovito reagira na Vas ili ostale osobe koje se o njoj brinu (većinu vremena)

MALO JE ISTINITO ako Vaša beba ponekad reagira na Vas ili ostale osobe koje se o njoj brinu

RIJETKO ISTINITO ako Vaša beba rijetko ili je samo jednom reagira na Vas ili ostale osobe koje se o njoj brinu

NETOČNO ako Vaše dijete nikako ne reagira na Vas ili ostale osobe koje se o njoj brinu.

Osim toga, svaka stavka ima krug koji možete označiti kako bi istaknuli zabrinutost za određenu stavku. Svaka stavka također ima trokut koji možete označiti ako želite da ova stavka postane fokusna zona za vaše dijete.

Za bilo kakva pitanja, informacije ili nejasnoće, slobodno me kontaktirajte putem maila sandra.boskovic@uniri.hr ili GSM 0912102485.

PODACI O MAJCI	PODACI O OCU
GOD. ROĐENJA:	GOD. ROĐENJA:
STRUČNA SPREMA:	STRUČNA SPREMA
ZANIMANJE:	ZANIMANJE:
ZAPOSLENA (GDJE?):	ZAPOSLEN (GDJE?):

1. STRUKTURA OBITELJI:

a) roditelji žive zajedno

c) roditelji žive odvojeno

d) roditelji su razdvojeni, a roditelj koji živi s djetetom osnovao je novu zajednicu

2. **ODRASLI ČLANOVI OBITELJI:** a) majka b) otac c) baka d) djed e) teta f) ujak g) _____

3. **OBITELJ ŽIVI U:** a) vlastitom stanu b) vlastitoj kući c) podstanari

PODACI O DJETETU

1. **DJETE JE:** a) prvo b) drugo c) _____

2. **BROJ DJECE U OBITELJI I GODINE ROĐENJA?** _____

PODACI O TRUDNOĆI I PORODU

1. **TRUDNOĆA PO REDU** _____

2. **DA LI JE TRUDNOĆA BILA RIZIČNA?**

a) NE

b) DA (Zbog čega?) _____

3. **POROD OD** _____ **MJESECI**

4. **POROD:** a) uredan b) carski rez c) težak d) vakuum e) _____

5. **POROĐAJNA MASA I DUŽINA DJETETA** _____

6. **STANJE DJETETA PRI PORODU:** a) uredno b) žutica c) nagutalo se plodne vode d) _____

7. **APGAR** _____

Datum provođenja upitnika: _____

Osoba koja popunjava upitnik (zaokružiti): MAJKA / OTAC / SKRBNIK / STRUČNJAK

Molimo Vas pažljivo pročitajte svaku stavku i označite **X** za tvrdnju koja najbolje opisuje ponašanje Vašeg djeteta. Ukoliko Vas stavka zabrinjava označite \bigcirc ili \triangle ukoliko smatrate da bi trebali obratiti pozornost na određeno ponašanje Vašeg djeteta.

		vrlo istinito	malo istinito	rijetko istinito	netočno	zabrinutost	obratiti pozornost
D-1.0 BEBA – ZDRAVA INTERAKCIJA S DRUGIMA							
1.1	Beba pokazuje interes za Vas ili ostale članove obitelji.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Prati vas očima. Stiša se kad joj se priča. Gleda Vas kad ju dodirujete. Pokazuje zadovoljstvo kad se vratite. Traži Vašu pozornost ili pozornost ostalih članova obitelji.						
1.2	Beba Vam daje do znanja ako treba pomoć ili utjehu.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Daje Vam do znanja kad je gladna ili ju je potrebno presvući. Pokazuje emocije kao što su strah od glasnih zvukova ili novih ljudi, sramežljivost i iznenađenost. Koristi se gestama ili riječima kako bi Vam dalo do znanja što treba.						
1.3	Beba reagira na Vas ili ostale članove obitelji.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Smije se i proučava Vaše lice. Poseže za Vama. Podiže ruke da ju podignete. Reagira na vlastito ime. Maše "pa-pa". Daje zagrljaje. Igra se s Vama npr. igra "Ku-ku".						
1.4	Beba pokreće i sudjeluje u komunikaciji.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Guguta ili vokalizira kad joj govorite. Guguće, brblja ili Vam se smješka. Traži Vas kada uđete u prostoriju. Glasno se smije kao odgovor na nešto što napravite. Dolazi Vam kad mu pokažete da Vam priđe. Proizvodi jednostavne zvukove ili izgovara jednostavne riječi.						
D-2.0 BEBA – IZRAŽAVANJE EMOCIJA KOD DJETETA							
2.1	Beba vam se smješka.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Smješka se kad se i Vi smješkate. Smješka se kad joj pričate.						
2.2	Beba se smješka poznatim ljudima.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Smješka se kada joj se smješka dadilja ili ostale poznate odrasle osobe. Smješka se odraslima i drugoj djeci.						
2.3	Beba se smješka i smije na prizore i zvukove.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Smješka se ili smije na pokretne igračke. Smješka se ili smije kad čuje smiješne zvukove.						
D-3.0 BEBA – SOCIJALNO EMOCIONALNI ODGOVORI UZ PODRŠKU SKRBNIKA							
3.1	Beba se uspijeva smiriti nakon uzbuđljive aktivnosti.	☐	☐	☐	☐	\bigcirc	\triangle
	Primjeri: Smiri se kada se nosi ili ljuljuška. Smiri se nakon aktivne igre kao što je škakljanje. Prebacuje se iz aktivne igre (npr. igra „lovce“) na mirniju aktivnost.						

		vrlo istinito	malo istinito	rijetko istinito	netočno	zabrinutost	obratiti pozornost
3.2	Beba reagira na Vaše umirivanje kada se uznemiri.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Smiri se kada ju tješite. Smanjuje plakanje ili prestaje plakati kad ju podignete i/ili joj pričate. Traži Vašu utjehu kad se uznemiri. Prestaje plakati ili biti nemirna kada Vas vidi ili čuje.</i>						
3.3	Beba je sposobna sama sebe smiriti kad je uznemirena.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Nastavlja se igrati s poznatom odraslom osobom nakon kratkog razdoblja uznemirenosti kad odete. Tješi se držeći posebnu dekiću ili sišući prst. Smiruje se nakon par minuta kad ju stavite u krevet. Nastavlja se igrati sama sa sobom nakon kraćeg perioda plakanja zbog uznemirenosti (npr. nakon što je pala).</i>						
D-4.0 BEBA – POKAZIVANJE EMPATIJE PREMA DRUGIMA							
4.1	Beba oponaša Vaše facijalne ekspresije.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Otvora usta kad i Vi. Namršti se kad i Vi.</i>						
4.2	Beba gleda i primjećuje Vas i ostale članove obitelji.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Gleda Vas ili ostale članove obitelji. Prati pogledom Vas ili ostale članove obitelji kad se krećete/kreću prostorijom.</i>						
4.3	Beba gleda i uočava tuđe emocionalne reakcije.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Gleda u osobu koja uđe u prostoriju, umiruje se i utišava kao odgovor na glasne i uznemirujuće zvukove. Prestaje s aktivnošću i gleda u osobu koja joj se obraća, smješka se ako joj se osoba osmjehe. Smješka se i smije kad to rade ostali.</i>						
4.4	Beba reagira na tuđu uznemirenost tražeći utjehu za sebe.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Traži Vašu utjehu kad su drugi uznemireni. Stišava se kad su drugi ljudi uznemireni te traži stvari za utjehu.</i>						
D-5.0 BEBA – POKAZIVANJE PAŽNJE I DRUŽENJE S DRUGIMA							
5.1	Beba gleda u ili prema zvukovima i vizualnim podražajima.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Gleda prema Vama kad čuje vaš glas. Okreće se prema Vama kad pjevate ili prema glazbi koju čuje. Utišava se i gleda u smjeru zvukova ili vizualnih događaja.</i>						
5.2	Beba ostvaruje kontakt očima s Vama i drugima.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Gleda Vas u oči kad ju gledate dok pričate s njom.</i>						
5.3	Beba se usredotočuje na događaje koje joj pokazujete Vi ili drugi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>Gleda u životinju ili osobu koju joj pokazujete. Prati Vaš pogled kako bi pogledala u isti objekt ili osobu koju Vi gledate.</i>						
5.4	Beba dijeli s Vama pozornost i događaje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: <i>S Vama gleda istu osobu ili objekt. S Vama gleda sliku ili pokazuje na igračku ili objekt koji želi da pogledate. Pokazuje na objekte kako bi pridobila Vašu pozornost. Preuzima ulogu u igrama kao što su "Ku-Ku" i "Veliki/Velika"</i>						

		vrlo istinito	malo istinito	rijetko istinito	netočno	zabrinutost	obratiti pozornost
D-6.0 BEBA – ISTRAŽIVANJE RUKU I NOGU TE OKRUŽENJA							
6.1	Beba istražuje ruke i noge.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Skuplja ruke i maše prstima. Hvata stopalo rukama ili ih stavlja u usta kad je na leđima.</i>						
6.2	Beba istražuje igračke i materijale.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Hvata objekte ili ljude na dohvata ruke. Drži i istražuje igračku rukama ili ustima. Puže prema najdražoj igrački ili skrbniku. Igračku ili druge objekte koristi na različite načine.</i>						
6.3	Beba istražuje okolinu.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Poseže za igračkama koje su ispred nje. Okreće glavu kako bi vidjela tko je iza nje. Puže prema objektima na podu kako bi ih bolje vidjela i opipala. Počinje trčati, penjati se i skakati.</i>						
6.4	Beba puže ili hoda na maloj udaljenosti od vas.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Napušta Vas kako bi istražila novu igračku, objekt ili osobu te ostaje udaljena od Vas na nekoliko minuta. Puže par metara od Vas gledajući prema Vama. Puže ili hoda uokolo istražujući ljude, mjesto i objekte.</i>						
D-7.0 BEBA – POZITIVNA SLIKA O SEBI							
7.1	Beba privlači pozornost na sebe.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Blebeće ili cvili kad uđete u prostoriju kako bi Vam dala do znanja da je prisutna. Zove Vas da ju uočite (npr. "Tata/Mama", "Pogledaj me!").</i>						
7.2	Beba se smješka ili smije vlastitoj slici.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Smješka se vlastitom odrazu u ogledalo. Smije se vlastitom odrazu u izlogu. Pokazuje na sebe u ogledalo ili na fotografiji. Pokazuje svoju fotografiju.</i>						
7.3	Beba prepoznaje svoje ime.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Okreće se prema Vama kada izgovorite njeno ime.</i>						
D-8.0 BEBA – REGULACIJA I RAZINA AKTIVNOSTI							
8.1	Beba sudjeluje u jednostavnoj rutini i igri s vama.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Gura se naprijed-nazad s Vama. Primiče se kad ju hranite. Smije se kad ju podižete. Gleda Vas u oči kad joj pjevate pjesmice. Igra se jednostavnih igara kao što su "Ku-ku", "Prstići". Skuplja igračke i odlaže ih u kutiju za igračke.</i>						
8.2	Beba sudjeluje u motornim aktivnostima par minuta i dulje.	☐	☐	☐	☐	○	△
	Primjeri: <i>Drži ruke na sredini tijela. Igračke stavlja u usta, premješta ih iz ruku u usta. Male igračke hvata s rukama. Dodaje Vam loptu.</i>						

		vrlo istinito	malo istinito	rijetko istinito	netočno	zabrinutost	obratiti pozornost
8.3	Beba gleda u knjige ili slike par minuta ili dulje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Gestikulira ili pokazuje na sliku u knjizi. Proučava slike iz časopisa ili knjige. Proučava omiljenu knjigu 2-3 min						
D-9.0 BEBA – SURADNJA U DNEVNIM RUTINAMA I ZAHTJEVIMA							
9.1	Beba otvara usta za hranu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Otvora usta za dojenje ili bočicu. Otvora usta za dojenje, bočicu i žlicu.						
9.2	Beba slijedi jednostavnu rutinu uz vašu pomoć.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Objeručke hvata bočicu ili prsa tijekom hranjenja. Drži ili pridržava bočicu tijekom hranjenja. Podiže ruke da joj se obuče majica. Uz pomoć pije iz čaše.						
9.3	Beba surađuje kod promjene pelene i presvlačenja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Ostaje na leđima barem kratko vrijeme. Ostaje mirna i surađuje dok joj se mijenja pelena ili odjeći						
D-10.0 BEBA – ADAPTIVNE VJEŠTINE							
10.1	Beba redovno urinira i ima stolicu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Urinira više puta dnevno. Uglavnom svaki dan ima stolicu.						
10.2	Beba jede i uredno dobiva na težini.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Dojenje ili bočica po dnevnoj rutini. Jede žitarice, voće ili drugu hranu. Poseže za priborom za jelom. Pije iz čaše „kljunašice“. Pije iz čaše uz pomoć. Koristi se žlicom.						
10.3	Beba zaspi uz nekoliko poteškoća.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Zaspi dok ju ljuljuškate. Umiri se i odlazi na spavanje. Zaspi unutar 30 minuta kod dnevnog drijemanja ili spavanja po noći. Spava oko 10-14 sati na dan (uz dnevna drijemanja za mlađu djecu).						
10.4	Beba konzumira raznovrsnu prehranu primjerenu dobi.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Primjeri: Uzima hranu i guta ju. Jede različite teksture (kašice, meso, kruh, voće, povrće). Jede tzv. finger food* (krekeri, štapići).						

* eng. finger food – prstima

SUMMARY

Assessment of infant socioemotional development in Primorje-Gorski Kotar County

Sandra Bošković, Andrica Lekić, Hrvoje Vlahović

Objective: The importance of researching the socio-emotional development of a child is reflected in the prevention of the risk of deviations in socio-emotional development with the aim of early intervention in work with children who deviate from normal development or belong to the group of children at neurological risk. The aim of the work was to determine the validity and reliability of the socio-emotional assessment scale for standardization of the measurement instrument in the Republic of Croatia and to determine the level of socio-emotional development of young children in order to determine possible deviations from orderly development and factors influencing socio-emotional development.

Methods: The socio-emotional rating scale was used in the study as a measurement tool to assess the socio-emotional development of infants (from 2 to 18 months) as an instrument for early detection of developmental deviations. Sixty-three parents from Primorsko-Goranska County participated in the survey.

Results: The psychometric properties of the socio-emotional scale showed that the instrument is valid for assessing socio-emotional development with Cronbach $\alpha=0.92$. At the same time, the results showed that there were no statistically significant differences in the children's socio-emotional development in relation to birth weight, type of pregnancy, time and type of delivery, and the child's condition, indicating that the children's parents created all the conditions for promoting orderly socio-emotional development, regardless of possible risk factors.

Conclusion: The obtained results show that the questionnaire for assessing socio-emotional development in this research is valid and reliable. The research has clearly demonstrated the importance of early assessment of a child's socio-emotional development to prevent developmental abnormalities through early intervention. The importance of assessing the validity of the questionnaire ensures its application in the work of outpatient nurses who assess infant health and development as part of comprehensive outpatient infant care.

Key words: INFANT; QUESTIONNAIRE; COMMUNITY SURVEY; CHILD DEVELOPMENT